

Monumentnummer*: 514704

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 17 oktober 2000
Kadaster deel/nr 82704/195

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Waverveen De Ronde Venen Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving
Waverveen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Waverveen B 2630

Omschrijving**

Inleiding

Het FORT Waver-Amstel maakt deel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die tevens gold als nationaal reduit en die werd aangelegd tussen 1880 en 1914 door het Departement van Oorlog. In 1886 werd het aardwerk aangelegd, dat in 1895 verdedigbaar werd gemaakt. In 1911 kwamen de bomvrije gebouwen gereed. Het fort is van model type B, een T-vormig bouwtype, dat vanaf 1907 is toegepast.

Naar militaire bevelstructuur behoorde het fort tot sector Ouderkerk, groep De Nes, vak Waver-Amstel. Het bezettingsaantal is onbekend. Het fort ligt bij het ontmoetingspunt van de Oude Waver en de Amstel, bij de Nessersluis. Het fort had als functie de afsluiting en verdediging van het voor het fort gelegen gedeelte van het waterschap Polder van Groot Mijdrecht, van het droog blijvend terrein of acces voor de (inundeerbare) hoofdverdedigingslijn tussen dit fort en het Fort in de Botshol en van de ten westen en ten noorden van het fort gelegen inundatiesluizen.

Aan de keelzijde werd voor het fort een houten genieloods gezet, alsmede een fortwachterswoning. Beide zijn gesloopt. De loods is vervangen door een woonhuis in de sfeer van de loods. De huidige woning valt buiten de bescherming. De inlaatsluizen ten noorden en ten westen van het fort zijn verdwenen. In 1959 is het fort buiten gebruik gesteld.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

Het ten zuiden van de Amstel en de Oude Waver, bij de Nessersluis gelegen fort bestaat uit een omgracht aardwerk met daarin betonnen bomvrije gebouwen van het type B, een standaard T-vormig model. De bomvrije gebouwen zijn opgetrokken uit ongewapend grindbeton. De opzet van het fort bestaat uit een hoofdgebouw met poterne, met ter weerszijden brede vleugels waar onder meer de manschappen in ondergebracht werden. Deze vleugels lopen uit in geknikte verbindingsgangen die voeren naar naar de frontzijde uitstekende hefkoepelgebouwen. De poterne leidt in het midden naar het mitrailleurgebouw, dat middenvoor op de frontwal staat. Op de wal bevinden zich aan beide zijden tussen het mitrailleurgebouw en de hefkoepels mitrailleurstellingen. Midden op en aan weerszijden van het hoofdgebouw zijn uitkijkposten gezet. Het geheel is met aarde overdekt.

De ontsluiting van het omgrachte fort bevindt zich aan de noordzijde. De noordgevel of keelzijde is opgetrokken in beton en bevat vensters en stalen dubbele deuren, alle met getoogde bovenzijde. Boven de iets uit het midden gelegen hoofdtoegang is de tekst: 'Waver-Amstel.1911.' aangebracht. Links en rechts zijn tussen de manschappenvleugel en de gang naar het hefkoepelgebouw tegen de gevel kazematten geplaatst.

De vertrekken in het fort zijn gewelfd en ze zijn genummerd boven de deuren. Over het algemeen zijn ze voorzien van een aanduiding met de functie. Grijsgeschilderde houten betimmeringen zijn grotendeels nog aanwezig, evenals restanten van de keuken, een waterpomp, privaten en opstelplaatsen voor het geschut. Aan de frontzijde van de poterne bevinden zich een lokaal voor manschappen en een ruimte voor de wacht. De vertrekken in de vleugels worden door twee lange gangen ontsloten. In de rechtere vleugel zijn verblijfplaatsen voor de manschappen, alsmede voor de telegrafist en voor zieken. Hier bevindt zich ook de keuken. De linkervleugel heeft een soortgelijke indeling voor manschappen en officieren. Aan het eind van beide zijden zijn bergplaatsen voor munitie bij de keelkazematten. Verder zijn er aan beide zijden een privaat- en reinigingslokaal. Deze vertrekken zijn later deels ontoegankelijk gemaakt, evenals de hefkoepelgebouwen en het frontgebouw. De poterne heeft aan de zuidoost- en zuidwestzijde dubbele deuren ten behoeve van het plaatsen van geschut en manschappen bij de mitrailleur opstelplaatsen.

Waardering

Het fort is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als onderdeel van de Stelling van Amsterdam, vanwege architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een grotendeels gaaf bewaard T-vormig fort van het type B, alsmede vanwege de situationele en ensemblewaarde binnen het landelijke, ongerepte schootsveld en als onderdeel van de Stelling van Amsterdam.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Fort, vesting en -onderdelen

Functie

Fort

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument